

Granitz - Nové Hutě

Místní část obce Nové Hutě (Kaltenbach) ležela při cestě vedoucí do Svinných Lad (Seehaid) a Borových Lad (Ferchenhaid). Mezi zdejšími lidmi se pro ni vžil název Granitz a dělila se ještě na tak řečenou Dolní (Untere) a Horní (Obere) Granitz.

Granitz začínala pod novohuťskou ještě pilou položenou kousek na jih od místní části Unterkaltenbach (Neuhütte, Hütt'n). Pod pilou u místa zvaného Koichofen odbočovala výš strání vozová cesta lesem na Františkov (Franzensthal, říkalo se mu i Biertopf, tj. Pivní hrnec podle stejnojmenného blízkého skalního útvaru. Na východním svahu hory Zvěřín (Thierberg), která je vlastně spíš výběžkem hřebene Přílby (Leckerberg), ležela tam stavení Horní Granitz, nazývané také Draußere (Vnější či Venkovní) Granitz. Byly to čtyři chalupy včetně hájovny Franze Hofbauera. Z výšiny se nabízel nádherný výhled, pro který bylo to místo odjakživa vyhledáváno letními hosty, zvláště z Prahy. Na východ dolů do údolí se táhla pole a luka, pod nimi bylo vidět ves Svinná Lada a Velkou Královskou slat' (Großer Königsfilz) s jezírkem. Na protějším břehu Vydřího potoka (Thierbach) na západním svahu hory Kamenná (Schindlauer Steinberg), Bukovce (Schartenberg) a Světlé hory (Lichtenberg) stála farní ves Nový Svět (Neugebäu) s okolními samotami, na jih od nich Borová Lada, za nimi výrazná pyramida vrchu Homole (Holitzer) a údolí mladé Vltavy. Při dobré viditelnosti se odtud dal na obzoru spatřit i vzdálený řetěz alpských hřebenů.

Celá místní část Granitz sestávala ze 16 usedlostí. Byla to roztroušeně položená obytná stavení s přilehlými hospodářskými budovami obklopená svými pozemky. Obživu hledala větší část obyvatel v dřívějších časech hlavně ve františkovské papírně r.1895 začal ji tam v prostorách bývalé sklárny budovat vídeňský podnikatel Jakob Kraus, otec známého rakouského spisovatele a publicisty Karla Krause, po jejím zániku počátkem třicátých let dvacátého století nacházeli pak výdělek už jen v domáckém řemesle či při práci v lese. Ten, kdo se nestal dřevorubcem a rozhodl se věnovat zemědělství, zvolil tak práci v místních podmínkách často ještě tvrdší a namáhavější.

Pro velkou vzdálenost od centra obce s jejím kostelem a školou ocitla se Granitz vůči Novým Hutím v úloze jakési ostržené končiny. K tomu byla díky četným příbuzenským a sousedským vazbám poutána úzkou spojitostí ke Svinným Ladům. Smíšené zboží se tam dalo nakoupit v krámě u Hansla Nadera, kuřivo v trafice Johandla Gratziana, žízeň hasila Wangerova hospoda. I dřeváky se pořizovaly u vyhlášených výrobců ze Svinných Lad, ti nejznámější mezi nimi byli Johann Nader, Liebreich Kasparak a Karl Reindl, jejichž výtvary sedly noze jako na míru a také pěkně vypadaly. Těsné vazby mezi Granitz a Svinnými Lady byly nejpatrnější ve složení hasičského sboru a dechové kapely, kde zpravidla figurovali při parádách i muzikách jako posila vždy muži z toho nejbližšího sousedství. Je dále třeba zdůraznit příslušnost Granitz k farnímu kostelu svatého Martina v Novém Světě, z níž vyplývalo i pochovávaní zesnulých z Granitz na novosvětském hřbitově. Varhaníkem kostela byl Wilhelm Stögbauer z Unterkaltenbachu, odkud pak pocházela ne náhodou i část ženského chrámového sboru.

V dřívějších dobách chodily i děti z Granitz do obecné školy v Novém Světě. To se později změnilo a školáci byli posíláni do Nových Hutí, kde stála škola v místní části Böhmhäuser (České Domky). V posledním školním roce před odsunem 1944/1945 navštěvovaly ovšem školu tak jako tak už jen děti z pouhopouhých čtyř zdejších rodin. Pro rodiče bylo rozhodující, že novohuťská škola byla sedmitřídní a zimní cesta k ní se léty přece jen zlepšovala. Zato děti z Dolní Granitz, které nadále docházely do školy v Novém Světě, musily tam, sotva napadl nový sníh, dlouhou oklikou přes Svinná Lada. Až poté, co byla zčásti zpevněna zimní cesta zvaná "Kirchensteig", zkrátilo se to zimní putování školáků přes zamrzlé slatě i Vydří potok téměř o celou polovinu. Pro ty z Horní Granitz vedla však cesta do novosvětské školy přes Svinná Lada v létě jako v zimě. Jmenujme ještě pár řemeslnických živností, které se v Granitz

provozovaly. Byla tu pila Richarda Kelnbergera (říkalo se tam po chalupě Heumer-Raimund), kolářství, takto rodinný podnik Richarda Wintera (Nigerlei-Wagner), domácí tkalcovství lnu v chalupě Aloise Fuchse (Fuchsn-Luisi), které vydrželo živit rodinu ještě v prvních letech druhé světové války. Bylo to také poslední domácí tkalcovství v Nových Hutích vůbec. Podomácku se vyráběly i dřevěné dojačky, vědra a sudy v chalupě u Franze Haranta, ovšem jen podle nevelké okolní poptávky. Pěkné a všeobecně uznávané zemědělské hospodářství vlastnil Ferdinand Fastner (po chalupě Hermon-Hans-Ferdinand), kterému jeho polnosti a les zaručovaly soběstačnost natolik, že nepotřeboval nijaký vedlejší příjem (dnes stojí při místě někdejší Fastnerovy chalupy mezi dvěma modříný, stromy tak příznačnými pro tento kraj, prostý dřevěný kříž, na rubu s nápisem U Fastnerů - snímek stavení přibitý na kříži zepředu stačil v létě 1999 během našeho čtrnáctidenního letního pobytu v Nových Hutích kdosi odcizil! - o obnovu kříže se prý zasloužil zvěrolékař pan Petráš z chalupy u Studeného potoka v někdejší Unterkaltenbachu)

Po vyhnání jejích německy mluvících obyvatel byla celá místní část Granitz srovnána se zemí. Některé plochy slouží jako pastviny a sklízí se z nich tráva, některé postupně dál a dál zarůstají smrky s borovicemi.

KILIAN HEIGL - Kaltenbach - Heimat im Böhmerwald (1980), s. 62-68